EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2008.10.27
KOM(2008) 671 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA

2007 M. PASIRENGIMO NARYSTEI STRUKTŪRINĖS POLITIKOS PRIEMONĖS (ISPA) METINĖ ATASKAITA

[SEC(2008)2681]

TURINYS

1. Nauji ISPA projektai 5
2. Nauji įsipareigojimai 5
3. 2005−2007 m. finansuoti rojektai 5
4. Mokėjimai 6
5. Suvestinės lentelės 7
6. Techninės pagalbos formos ir teikimas 9
7. Techninės pagalbos teikimas paramos gavėjos iniciatyva 9
8. Įgyvendinimas 11
9. Projektų stebėsena 11
10. Finansų valdymas ir kontrolė, įskaitant *EDIS* 12
11. Rizikos vertinimas 12
12. Europos Audito Rūmų išvados 13
13. Bendro finansavimo partneriai – EIB, ERPB ir KfW 13
14. Viešieji pirkimai 14
15. Konkurencijos politika 14
16. Aplinkos politika 14
17. Transporto politika 15
18. Viešinimo veiksmai 16

Įvadas

2004 m. birželio mėn. Briuselyje vykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo metu Kroatijai suteiktas *šalies kandidatės* statusas, o nuo 2005 m. sausio 1 d. ši šalis gauna ISPA paramą. Taigi, Kroatija pasekė ankstesnių ISPA paramos gavėjų, gavusių ISPA paramą nuo pat šios priemonės įgyvendinimo pradžios 2000 m., pavyzdžiu. 2007 m. sausio 1 d. Bulgarija ir Rumunija tapo Europos Sąjungos narėmis ir nebėra pasirengimo narystei paramos, įskaitant ISPA, gavėjos. Ši ataskaita apima tik Kroatijoje vykdytą ISPA veiklą, nes tai šiuo metu vienintelė ISPA paramos gavėja. Informacija apie ISPA ir (arba) Sanglaudos fondo projektų įgyvendinimą Rumunijoje ir Bulgarijoje bus pateikta metinėje Sanglaudos fondo ataskaitoje.

ISPA programa nustojo galioti 2006 m., taigi, nebebus tvirtinami jokie nauji projektai. Todėl ši ir būsimos ISPA metinės ataskaitos bus susijusios tik su jau patvirtintų ISPA projektų įgyvendinimu Kroatijoje.

2007 m. Kroatijai teko susidurti su įvairiomis problemomis. Pagrindinis tikslas – pradėti vykdyti konkursus dėl įvairių sutarčių pasirašymo, kad būtų įmanoma pradėti išmokėti lėšas. Šioje srityje padaryta pažanga – iki metų pabaigos paskelbta nemažai kvietimų dalyvauti konkurse. Tačiau dėl to, kad atitinkami konkursai paskelbti tik metų pabaigoje, išmokėta labai nedaug lėšų.

2007 m. daug dėmesio skirta Finansavimo ir sutarčių sudarymo centrinio padalinio įgyvendinančiosios institucijos (angl. CFCU – prie Finansų ministerijos įsteigta institucija) pertvarkymui į Finansų ir sutarčių sudarymo centrinę agentūrą (angl. CFCA – vyriausybės agentūra). Toks pakeitimas buvo būtinas siekiant darbuotojams teikti patrauklesnes finansines ir kitokias paskatas, išlaikyti turimus darbuotojus ir skatinti papildomų tinkamą patirtį turinčių darbuotojų įdarbinimą. Šių veiksmų imtasi atsižvelgiant į 2006 m. Komisijos pateiktas rekomendacijas.

ISPA biudžetas

Remiantis Komisijos veikla pagrįstos apskaitos sistema, ISPA biudžetas numatytas dviejose biudžeto eilutėse: funkcijoms skirtoje biudžeto eilutėje B13.01.04.02 ir veiklai skirtoje biudžeto eilutėje B13.05.01.01. Pirmoji eilutė apima techninės pagalbos (TP) priemonių administracines išlaidas (daugiausia skirtas stiprinti EK delegacijas) ir nebegalioja nuo 2006 m., o antroji eilutė apima mokėjimų asignavimus, skirtus veiksmingam ISPA veikimui ir veiksmų įgyvendinimui narystės siekiančiose Kroatijoje, Bulgarijoje ir Rumunijoje.

Pagal biudžeto eilutę B13.05.01.01 2007 m. numatyta 265 714 000 EUR suma (skirta Bulgarijai, Rumunijai ir Kroatijai) apima visas bendrai finansuojamų infrastruktūros projektų (priemonių) išlaidas. Kadangi 2007 m. sausio 1 d. Rumunija ir Bulgarija tapo valstybėmis narėmis, toliau nurodomi mokėjimai pagal biudžeto eilutę B13.05.01.01 yra susiję tik su Kroatija.

1 lentelė. **2007 m. ISPA biudžetas (EUR)**

Biudžeto eilutė	Atlikti mokėjimai
Funkcijoms skirta biudžeto eilutė B13.01.04.02	0
Veiklai skirta biudžeto eilutė B13.05.01.01 (tik Kroatija)	**124 629**
Iš viso	**124 629**

Projektų finansavimas

1. NAUJI ISPA PROJEKTAI

2007 m. naujų projektų nebuvo patvirtinta.

2. NAUJI ĮSIPAREIGOJIMAI

2007 m. naujų įsipareigojimų aplinkos ar transporto sektoriuose nebuvo priimta.

3. 2005−2007 M. FINANSUOTI ROJEKTAI

2005–2007 m. Komisija, remdamasi Kroatijos pateiktais pasiūlymais, iš viso patvirtino 6 projektus. Trys iš jų susiję su aplinkos sektoriumi, du – su transporto sektoriumi ir vienas – su horizontaliąja TP priemone (skirta įstatymais numatytiems stebėsenos komitetams steigti ir ISPA įgyvendinančiosioms institucijoms remti). Bendros reikalavimus atitinkančios šių projektų investicijų išlaidos sudaro 123 052 mln. EUR, iš kurių 59 mln. EUR arba 47,9 proc. skiriama kaip ISPA dotacijos. Dar 1 mln. EUR skirtas Komisijos patirtoms ISPA programos administravimo išlaidoms padengti, o iki programos pabaigos Kroatijai iš viso skirta 60 mln. EUR ISPA lėšų. Iki 2007 m. pabaigos Komisija išmokėjo 100 proc. Kroatijai numatytų ISPA lėšų už 2005–2007 m. laikotarpį; įsipareigojimų asignavimai tolygiai paskirstyti aplinkos ir transporto sektoriams.

***2 lentelė*. 2005−2007 m. Kroatijoje patvirtinti projektai (EUR)**

Sektorius	Projektų sprendimai Nr.	Reikalavimus atitinkančios išlaidos	ISPA įnašas	Vidutinė dotacija (%)	Įsipareigojimai
Aplinka	3	46 287 701	29 466 355	63,65	29 466 355
Transportas	2	76 502 738	29 271 310	38,26	29 271 310
Horizontalioji TP	1	262 335	262 335	100	262 335
Iš viso	**6**	**123 052 774**	**59 000 000**	**47,94**	**59 000 000**

4. MOKĖJIMAI

Kiekvienam projektui skirtus mokėjimus sudaro du išankstiniai mokėjimai, atitinkantys 20 proc. ISPA įnašo, ir tarpiniai mokėjimai (t. y. kompensuotos sumos), sudarantys iki 90 proc. viso įnašo, ir galutinis 10 proc. mokėjimas projektui pasibaigus. Kroatijoje patvirtintiems ISPA projektams 2007 m. mokėjimų beveik neatlikta. Išmokėti tik 124 629 EUR, atitinkantys 0,21 proc. atitinkamų ISPA dotacijų.

Įgyvendinant ISPA priemones 2007 m. padaryta tik nežymi pažanga. Tai įrodo ir nedidelis prašymų atlikti antrąjį išankstinį mokėjimą bei tarpinius mokėjimus skaičius. 2005−2007 m. laikotarpio pabaigoje buvo išmokėta iš viso 6 195 706 mln. EUR arba 10,5 proc. biudžeto įsipareigojimų, įvykdytų šiuo laikotarpiu (59 mln. EUR).

***3 lentelė*. Mokėjimai (EUR)**

Sektorius	2005–2006 m.	2007 m.	2005–2007 m.
Aplinka	3 043 266	0	3 043 266
Transportas	2 975 344	0	2 975 344
TP	52 467	124 629	177 096
Iš viso	**6 071 077**	**124 629**	**6 195 706**

5. SUVESTINĖS LENTELĖS

Toliau esančioje 4 lentelėje pateikiama 2007 m. ir 2005–2007 m. laikotarpio ISPA intervencijų apžvalga.

***4 lentelė*. 2005−2007 m. Kroatijoje patvirtinti projektai (EUR)**

Subsektorius	Projektų skaičius	Reikalavimus atitinkančios išlaidos	ISPA įnašas	2007 m.		2005–2007 m.	
				Įsipareigojimai	Mokėjimai	Įsipareigojimai	Mokėjimai

Aplinka							
Vanduo ir kanalizacija	0	0	0	0	0	0	0
Vanduo ir nuotekos, įskaitant valymą	1	36 000 000	22 500 000	0	0	22 500 000	2 250 000
Nuotekų valymo įrenginiai	0	0	0	0	0	0	0
Kietosios atliekos	1	8 823 601	6 000 049	0	0	6 000 049	600 005
Oro kokybė	0	0	0	0	0	0	0
Horizontalioji	1	1 464 100	966 306	0	0	966 306	193 261
Visas sektorius	**3**	**46 287 701**	**29 466 355**	**0**	**0**	**29 466 355**	**3 043 266**
Transportas							
Keliai	0	0	0	0	0	0	0
Geležinkeliai	1	75 761 000	28 789 180	0	0	28 789 180	2 878 918
Keliai ir geležinkeliai	0	0	0	0	0	0	0
Vidaus vandenų keliai	0	0	0	0	0	0	0
Oro uostai	0	0	0	0	0	0	0
Horizontalioji	**1**	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426
Visas sektorius	**2**	**76 502 738**	**29 271 310**	**0**	**0**	**29 271 310**	**2 975 344**
Horizontalioji							
TP	**1**	262 335	262 335	0	124 629	262 335	177 096
IŠ VISO	**6**	**123 052 774**	**59 000 000**	**0**	**124 629**	**59 000 000**	**6 195 706**

Techninė pagalba

6. TECHNINĖS PAGALBOS FORMOS IR TEIKIMAS

Galimybė prireikus gauti techninę pagalbą yra labai svarbi, siekiant užtikrinti sėkmingą ISPA projektų programavimą ir įgyvendinimą. Techninės pagalbos priemonėmis didžiausias dėmesys skiriamas projektų rengimui, įgyvendinimui, taip pat institucijų stiprinimui, o pastaruoju metu – struktūriniam tam tikrų viešųjų paslaugų parengimui arba pertvarkymui, taip didinant projektų įgyvendinimo tvarumą. Be to, ISPA, prisidėdama prie institucijų stiprinimo ir administracinių pajėgumų didinimo, padeda paramos gavėjoms pasirengti sanglaudos politikos priemonių, ypač Sanglaudos fondo, naudojimui.

Galima išskirti dvi TP veiksmų rūšis:

- paramos gavėjos iniciatyva teikiama techninė pagalba, kuri dažniausiai yra tiesiogiai susijusi su projekto finansavimu, t. y. projekto identifikavimu ir (arba) rengimu, išplėstine decentralizacija (*EDIS*) ir administracinių pajėgumų stiprinimu;

- Komisijos iniciatyva teikiama techninė pagalba, kuri dažniausiai teikiama pasirašius bendrąsias sutartis. Ši pagalba pirmiausia susijusi su projektų vertinimu, priežiūra ir stebėsena.

Pirmosios rūšies veiksmams ISPA įnašo ribos yra dažniausiai tokios pat kaip ir projekto finansavimui, tačiau kai kuriais atvejais gali būti ir 100 proc. Visas antrosios rūšies veiksmų išlaidas visada apmoka ISPA, tačiau bendra šių išlaidų suma negali viršyti 2 proc. visos paramos gavėjai skirtos ISPA lėšų sumos.

Nuo ISPA įgyvendinimo pradžios, Komisijos vardu ar jos iniciatyva vykdomais techninės pagalbos veiksmais visų pirma buvo siekiama stiprinti paramos gavėjų pajėgumus pasirengti, vertinti ir įgyvendinti ISPA projektus pagal Bendrijos lėšų valdymo standartus ir sudaryti EK delegacijai sąlygas atlikti *ex ante* kontrolės funkcijas (*intra* ir *extra muros* darbuotojai). Nuo 2007 m. pradžios visas naujas šios rūšies techninės pagalbos priemones finansuos IPA.

7. TECHNINĖS PAGALBOS TEIKIMAS PARAMOS GAVĖJOS INICIATYVA

Projekto rengimas ir institucijų stiprinimas

Projektų rengimui skirtomis TP priemonėmis siekiama užtikrinti, kad paramos gavėjos, atsižvelgdamos į projekto koncepcijos, valdymo ir veikimo aspektus, parengtų techniškai ir finansiškai pagrįstus projektus, kuriuos teiktų Komisijai ISPA finansavimui gauti. Prireikus taikant šias priemones galima rengti strateginius tyrimus, susijusius su sektoriais arba subsektoriais, kurie atitinka reikalavimus ISPA paramai gauti. Be to, jomis siekiama padėti parengti daug kokybiškų projektų, todėl Komisija būtų užtikrinta, kad bus parengtas ir laiku pateiktas pakankamas tinkamų projektų skaičius. Kokybiškų projektų rengimas bus esminė sėkmingo IPA įgyvendinimo sąlyga. Dvi iš trijų šiuo metu įgyvendinamų TP priemonių skirtos

parengti IPA aplinkos ir transporto sektorių projektus. Trečiąja priemone siekiama vystyti CFCU institucinius pajėgumus valdyti ir įgyvendinti IPA projektus.

Nuo 2005 m. patvirtintos dvi projektų rengimui skirtos TP priemonės, kurių bendros reikalavimus atitinkančios išlaidos yra 2 205 838 EUR, iš kurių 1 448 436 EUR (65,6 proc.) finansavo ISPA. Nuo 2005 m. patvirtinta viena institucinių pajėgumų kūrimui skirta TP priemonė, kurios bendros reikalavimus atitinkančios išlaidos yra 262 335 EUR, kuriuos 100 proc. finansavo ISPA.

***5 lentelė*. Kroatijos iniciatyva teikiamos techninės pagalbos priemonės 2005−2007 m. (EUR)**

Subsektorius	Projektų skaičius	Reikalavimus atitinkančios išlaidos	ISPA įnašas	Įsipareigojimai 2007 m.	Mokėjimai 2007 m.	Įsipareigojimai 2005–2007 m.	Mokėjimai 2005–2007 m.
Aplinka							
Visas sektorius	**1**	**1 464 100**	**966 306**	**0**	**0**	**966 306**	**193 261**
Transportas							
Visas sektorius	**1**	**741 738**	**482 130**	**0**	**0**	**482 130**	**96 426**
Horizontalioji TP							
Visas sektorius	**1**	**262 335**	**262 335**	**0**	**124 629**	**262 335**	**177 096**
IŠ VISO	**3**	**2 468 173**	**1 710 771**	**0**	**124 629**	**1 710 771**	**466 783**

Valdymas ir įgyvendinimas

8. ĮGYVENDINIMAS

Pirmieji du Kroatijos ISPA projektai patvirtinti 2005 m. gruodžio mėn., vėliau, 2006 m. liepos ir rugsėjo mėn., patvirtinti dar keturi. Iki 2007 m. pabaigos praktiškai įgyvendinti pradėtas tik vienas iš minėtų projektų (2005HR16PPT001). Nepaisant to, padaryta tam tikra pažanga įgyvendinant pirmuosius du 2005 m. patvirtintus projektus – iki metų pabaigos paskelbti trys darbų pirkimo konkursai. Be to, paskelbta apie sudarytas penkias paslaugų pirkimo sutartis ir apie keturias bendrąsias sutartis. Iki metų pabaigos minėtos keturios bendrosios sutartys buvo pasirašytos ir buvo pradėti darbai. Reikėtų paminėti, kad iki 2007 m. pabaigos paskelbti visi su vienu infrastruktūros projektu susiję konkursai (2 dėl darbų ir 1 dėl paslaugų pirkimo).

Lėtą projektų įgyvendinimą Kroatijoje lemia kelios priežastys. Visų pirma, įgyvendinančioji institucija turėjo nepakankamai patyrusių darbuotojų, antra – ji buvo prastai valdoma. Be to, įgyvendinančioji institucija per metus buvo pertvarkyta ir naujoji struktūra taip pat dar neturi pakankamai darbuotojų. Kitos priežastys susijusios su galutinių paramos gavėjų patirties trūkumu rengiant ir vykdant tarptautinius konkursus, tinkamų darbuotojų stygiumi ir nepakankamomis žiniomis apie ISPA procedūras. Dar viena problema, pristabdžiusi projekto įgyvendinimą, – pernelyg sudėtingos Kroatijos taikomos biurokratiškos projektų įgyvendinimo proceso valdymo ir stebėsenos procedūros. Komisija keletą kartų siūlė supaprastinti šias procedūras. Ataskaitos rengimo metu nė vieno projekto atžvilgiu nėra rizikos pažeisti „N+2“ taisyklę[1].

9. PROJEKTŲ STEBĖSENA

Bendra pažangos ir įgyvendinimo veiksmingumo stebėsena ir vertinimas atliekami nuolatiniuose susitikimuose EK delegacijose, įgyvendinančioms institucijoms teikiant stebėsenos ataskaitas, Komisijos darbuotojams lankantis vietoje ir vykdant oficialią stebėseną dukart per metus vykstančiuose ISPA stebėsenos komitetų susitikimuose Kroatijoje.

Be Komisijos įgaliojimų vykdymo konkursų skelbimo ir sutarčių pasirašymo srityje, EK delegacija turi daugiausiai galimybių užtikrinti konkrečių darbų pažangą vietoje ir kilus bet kokiai problemai bendradarbiauti su nacionalinėmis valdžios institucijomis bei galutiniais paramos gavėjais.

2007 m. Kroatijoje surengti du ISPA stebėsenos komitetų susitikimai – atitinkamai birželio ir gruodžio mėn. Pagrindiniai susitikimų metu nustatyti uždaviniai – būtinybė spartinti konkursų skelbimo ir sutarčių sudarymo procesus ir užtikrinti, kad

---

[1] „N+2“ taisyklė susijusi su reikalavimu, kad pagrindinių darbų pirkimo ar tiekimo sutartis pagal priemonę turi būti pradėta vykdyti per dvejus metus nuo atitinkamo finansinio memorandumo pasirašymo. Jei priemonė susijusi tik su paslaugų pirkimo sutartimis, „N+2“ taisyklė galioja pagrindinės paslaugų pirkimo sutarties pasirašymui per dvejus metus nuo atitinkamo finansinio memorandumo pasirašymo.

būsimų projektų rengimui skirtos techninės pagalbos sutartys būtų pasirašomos kuo greičiau, kad vėliau būtų išvengta problemų, susijusių su IPA lėšų įsisavinimu. Be to, Komisija pabrėžė būtinybę kuo greičiau pradėti naudotis ISPA finansuojamomis techninės pagalbos priemonėmis, kuriomis siekiama teikti techninę ir administracinę pagalbą įgyvendinančiajai institucijai ir atitinkamoms ministerijoms.

Nors pripažinta, kad fizinis projektų įgyvendinimas vyksta lėtai, Komitetas pažymėjo, kad iki metų pabaigos paskelbta keletas konkursų, todėl 2008 m. turėtų labai padidėti mokėjimų lygis.

10. FINANSŲ VALDYMAS IR KONTROLĖ, ĮSKAITANT *EDIS*

Pagrindiniai finansų valdymo ir kontrolės bei pažeidimų šalinimo reikalavimai yra nustatyti ISPA reglamento bei finansinio memorandumo III priedo nuostatose, taikomose Komisijai atliekant *ex ante* kontrolę. Šie reikalavimai yra panašūs į Sanglaudos fondui ir struktūriniams fondams taikomus reikalavimus. Pagrindiniai reikalavimai yra susiję su vidaus finansų kontrolės sistemų ir procedūrų, kurios užtikrintų skaidrias be jokios diskriminacijos viešųjų pirkimų procedūras, sukūrimu, tiksliomis deklaruojamomis išlaidomis, pakankamais vidaus audito gebėjimais, pakankama audito seka ir tinkamais sprendimais pažeidimų atvejais.

Dėl lėto ISPA projektų įgyvendinimo nuspręsta, kad 2007 m. ISPA auditas Kroatijoje atliktas nebus. Tačiau 2007 m. balandžio mėn. Regioninės politikos GD Kontrolės ir audito skyrius patariamaisiais tikslais atliko nacionalinio fondo ir įgyvendinančiosios institucijos (CFCU) auditą, kaip tolesnį žingsnį po anksčiau įvykusios ISPA DIS (decentralizuota įgyvendinimo sistema) akreditacijos misijos. Bendros misijos išvados dėl ISPA buvo susijusios su didele CFCU darbuotojų kaita ir darbuotojų išlaikymo užtikrinimo būdais, taip pat nepakankamu dokumentų tikrinimu CFCU, prieš juos pateikiant EK delegacijai patvirtinti.

DIS

Reikalavimas, kad ISPA įgyvendinančiajai agentūrai Kroatijoje, CFCU (dabar pertvarkytai į CFCA), būtų suteikta DIS akreditacija, nustatytas Finansinio reglamento 164 straipsnio nuostatose. Komisija suteikė DIS akreditaciją 2006 m. vasario 13 d.

EDIS

Kol nebus nustatyta EDIS (išplėstinė decentralizuota įgyvendinimo sistema, kuriai būtina tik *ex post* kontrolė), EK delegacija Kroatijoje toliau vykdys *ex ante* kontrolę ir atliks svarbų vaidmenį prižiūrėdama kasdienį ISPA priemonių valdymą, įgyvendinimą ir stebėseną. Šiuo metu siekiama, kad EDIS Kroatijai būtų nustatyta iki 2009 m. antrojo pusmečio pabaigos. Didžiąja dalimi pasirengimas pereiti prie EDIS priklausys nuo galiojančios DIS struktūros veikimo patobulinimo.

11. RIZIKOS VERTINIMAS

2007 m. ir vėlesniais metais numatyta audito strategija buvo pagrįsta ISPA įgyvendinimo analizės rezultatais ir susijusiais Regioninės politikos GD Audito direktorato tikslais. Audito strategijoje nustatyti tikslai, kuriuos iškėlė Regioninės

politikos GD vadovybė. Šie tikslai iškelti remiantis išsamiomis diskusijomis su šioje veikloje dalyvaujančiais direktoratais, kurių metu pasidalinta informacija apie galimą riziką. Audito strategijoje, atsižvelgiant į nustatytą riziką, numatyti veiksmai šiems tikslams siekti. Bendrai kalbant, šią strategiją įgyvendinus, rizika sumažėtų. Dėl menkos įgyvendinimo pažangos 2007 m. neatlikta jokių auditų.

Pagal *ex ante* patvirtinimo sistemą pirmiausia siekiama užtikrinti, kad būtų nustatytos pakankamos kontrolės procedūros, susijusios su projektų įgyvendinimu ir mokėjimais. Tačiau, pasirengimo narystei lėšų valdymas yra susijęs su rizika, nes lėšas skiria įvairios organizacijos ir sistemos. Reikalavimus atitinkančios išlaidos nustatomos pagal Bendrijos lygmens taisykles ir sąlygas, kurios gali būti sudėtingos ir dėl to klaidingai aiškinamos. Kroatijos valdžios institucijos 2009 m. antrąjį pusmetį ketina pateikti prašymą atsisakyti taikyti *ex ante* kontrolę ISPA projektams pagal Reglamento Nr. 1266/1999 nuostatas.

12. EUROPOS AUDITO RŪMŲ IŠVADOS

2007 m. Kroatijoje neatlikta nei vienas išvykstamasis ar kitoks auditas.

13. BENDRO FINANSAVIMO PARTNERIAI – EIB, ERPB IR KFW

Atsižvelgdama į bendro finansavimo partnerių projektų rengimo ir įgyvendinimo patirtį, Komisija nuolat bendravo su šiomis skolinimo institucijomis, siekdama horizontaliuoju lygmeniu bei nacionaliniu lygmeniu koordinuoti politiką ir metodinius klausimus, susijusius su programavimu ir įgyvendinimu. Šių bankų specialistų įgūdžiai rengiant dotacijų ir (arba) paskolų finansavimo derinius, įskaitant valstybinės ir privačios partnerystės susitarimus, labai naudingi tobulinant ISPA finansuojamų projektų kokybę. Vis dėlto EIB nedalyvauja nei viename ISPA projekte Kroatijoje, todėl ERPB yra vienintelė aktyviai ISPA projekte Kroatijoje dalyvaujanti tarptautinė finansinė institucija. Vienas 2005 m. patvirtintas aplinkos projektas – Karlovac vandens ir nuotekų valymo programa – yra finansuojama bendrai: paskolą suteikia ir ERPB.

Indėlis įgyvendinant Bendrijos politiką

14. VIEŠIEJI PIRKIMAI

Nuo ISPA įgyvendinimo pradžios pagrindinės problemos iškildavo vykdant PRAG nustatytus teisinius reikalavimus viešųjų pirkimų patikimumui, sąžiningumui ir skaidrumui. Daugeliu atvejų siekiant laikytis ES viešųjų pirkimų principų, buvo vėluojama įgyvendinti ISPA projektus. Komisijos tarnyboms, visų pirma EK delegacijai Zagrebe, dažnai teko imtis priemonių, ne tik siekiant patikrinti, ar procedūros taikomos tinkamai, bet ir ištaisyti klaidas, bendradarbiauti su nepatenkintais konkurso dalyviais ir aiškinti įgyvendinančiajai institucijai, kaip reikėtų vykdyti atitinkamas procedūras. Reikėjo nuolat gerinti konkurso dokumentų kokybę, todėl buvo smarkiai vėluojama skelbti konkursų pasiūlymus. Dėl visų šių veiksmų dar labiau vėlavo įgyvendinimo procesas.

Todėl Komisijos *ex ante* patvirtinimas, taikomas ISPA projektų konkursų skelbimui ir sutarčių sudarymui, yra visiškai pagrįstas, kol nebus sudarytos sąlygos suteikti EDIS (žr. pirmiau pateiktą informaciją). Pagal *ex ante* patvirtinimo sistemą ir DIS sprendimą dėl valdymo įgaliojimų perdavimo tik CFCA yra už projekto įgyvendinimą atsakinga perkančioji organizacija, o Komisija prižiūri kiekvieną viešųjų pirkimų proceso etapą. Vadinasi, nors Komisija nėra perkančioji partnerė, jai tenka dalis atsakomybės už viešųjų pirkimų proceso teisingumą (be Komisijos patvirtinimo paramos gavėjų ir rangovų sudarytos sutartys negalioja).

15. KONKURENCIJOS POLITIKA

Kadangi ISPA parama pirmiausia teikiama viešosioms arba lygiavertėms išlaidoms, susijusioms su viešųjų paslaugų projektais, padengti, paprastai dėl to nekyla nesuderinamumo su Bendrijos konkurencijos taisyklėmis problemos. Jei laikomasi viešųjų pirkimų taisyklių ir visiems būtinas technines ir teisines sąlygas atitinkantiems veiklos vykdytojams užtikrinama galimybė naudotis tokia infrastruktūra, tokia parama nesuteikiama jokių specialių privalumų konkrečioms įmonėms.

16. APLINKOS POLITIKA

Pagal ISPA teikiant tiesioginę pagalbą prioritetiniams aplinkos projektams, spartinamas aplinkos politikos įgyvendinimas ir ES standartų laikymasis Kroatijoje. Įgyta projektų rengimo ir įgyvendinimo patirtis padeda vystyti administracinius pajėgumus ir spartina aplinkos sektoriaus reformą. Pirmiausia stiprinami administraciniai pajėgumai aplinkos investicijų planavimo ir prioritetų nustatymo srityse. Būtinos tolesnės ir aktyvesnės pastangos įgyvendinant su PAV susijusius teisės aktus, ypač susijusius su viešųjų konsultacijų aspektais. Tikimasi, kad tokiu būdu ISPA prisidės prie aplinkos apsaugos pažangos Kroatijoje. Problemų kyla dėl to, kad aplinkos apsaugos valdžios institucijoms sunku gauti tinkamą finansavimą ir darbuotojų, o dėl didelės darbuotojų kaitos prarandama per mokymus ir patirtį gauta nauda.

Šiuo atžvilgiu svarbu pažymėti, kad atsižvelgiant į IPA įgyvendinimo pradžią Kroatijoje, padidėjus institucijų ir papildomų projektų skaičiui, būtina užtikrinti

įgyvendinimui (įskaitant stebėseną, tikrinimą, leidimų išdavimą ir ataskaitų teikimą) reikalingus pakankamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

17. TRANSPORTO POLITIKA

Transporto tinklai Kroatijoje, patvirtinti pagal TINA (Transporto infrastruktūros poreikių vertinimas) ir REBIS (regioninis Balkanų šalių infrastruktūros tyrimas) buvo formuojami atsižvelgiant į visos Europos transporto koridorių sistemą. Kai kurie jų, įskaitant VII koridorių (Dunojaus upė), X koridorių (Zalcburgas–Liubliana–Zagrebas–Belgradas–Nis–Skopjė–Veles–Salonikai, įskaitant Xa šaką) ir V koridorių, kuris turi dvi šakas Kroatijoje (Vb – Budapeštas, Zagrebas Rijeka ir Vc – Budapeštas, Sarajevas, Pločė) eina per Kroatijos teritoriją. Atsižvelgiant į šiuos tinklus, buvo parengtos nacionalinės transporto strategijos ISPA tikslams. Todėl vienintelis ISPA transporto projektas yra TINA ir REBIS tinklų dalis, t. y. jis yra susijęs su tinklų ruožų, mazgų ar prieigų statymu ar rekonstrukcija. Kroatijos TEN-T tinklai yra pagrįsti SEETO (Pietryčių Europos transporto observatorija) rekomendacijomis.

Pasirengimo narystei priemonių derinimas

Kaip reikalaujama pagal Derinimo reglamentą[2], Komisija užtikrina glaudų trijų pasirengimo narystei priemonių − PHARE, SAPARD ir ISPA – derinimą. Pagal šio reglamento nuostatas ypatingą vaidmenį atlieka PHARE valdymo komitetas – bendrai derina tris pasirengimo narystei priemones.

Derinimas su (PHARE) jungtiniu priežiūros komitetu

Jungtinis priežiūros komitetas atsako už kiekvienos pasirengimo narystei priemonės stebėsenos veiklos derinimą ir vertina bendrą ES teikiamos paramos naudojimo pažangą šalyse paramos gavėjose. Prireikus Komitetas teikia rekomendacijas ISPA komitetui arba Komisijai.

Derinimas su EK delegacijomis

Komisijos tarnybos (Plėtros GD, Išorės santykių GD ir Regioninės politikos GD) rengė reguliarius susitikimus su delegacijose dirbančiais ekspertais, atsakingais už PHARE ir ISPA, kuriuose buvo aptariamos programavimo ir įgyvendinimo problemos, ypač susijusios su konkursų skelbimu ir sutarčių sudarymu.

Derinimas su IPA priemone

Siekiant užtikrinti veiksmingą veiklos derinimą ir išvengti dubliavimosi, du ISPA stebėsenos komiteto susitikimai 2007 m. Kroatijoje buvo surengti drauge su IPA sektorių stebėsenos komitetų susitikimais regioninės plėtros klausimams spręsti. Be to, taip pat reikėtų paminėti, kad dvi ISPA finansuojamos techninės pagalbos priemonės yra susijusios su projektų rengimu ir įgyvendinimu pasitelkus bendrą IPA finansavimą. Todėl tikimasi, kad bus sklandžiai pereita nuo ISPA priemonės prie IPA ir kad dėl to nenutrūks priemonių įgyvendinimas atitinkamuose sektoriuose.

18. VIEŠINIMO VEIKSMAI

2007 m. nebuvo imtasi jokių su ISPA projektais susijusių viešinimo veiksmų, kadangi nei vienas projektas nepasiekė praktinio įgyvendinimo etapo. Tačiau 2008 m. planuojama pirmosios darbų sutarties pasirašymo iškilmės (projektas „Vinkovci–Tovarnik geležinkelio rekonstrukcija“). Į renginį bus pakviesti žiniasklaidos atstovai.

[2] 1999 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1266/1999 dėl pagalbos šalims kandidatėms derinimo pagal pasirengimo narystei strategiją.